

Saariston kytkentä Varsinais-Suomen strategiaan 2040+

SLOGAN: Elinvoimainen saaristo osana läntisiä yhteyksiä, kasvua ja kokonaisturvallisuutta

Saaristo-ohjelman perinteiset teemat ovat edelleen ajankohtaiset:

1. saaristoliikenne ja tietoliikenneyhteydet
2. saaristomatkailu ja muut elinkeinot
3. asuminen ml. monipaikkaisuus
4. ympäristö
5. kulttuuri

Uusina teemoina tässä saaristo-ohjelmassa ovat **saaristo turvallisuuden rakentajana** ja **saaristo porttina länteen**.

Saaristoliikenteen osalta saaristotoimikunta työssään vaikuttaa saariston liikenneolosuhteiden edistämiseen ja ylläpitoon niin vesiliikenteen (lautat, lossit ml. yksityistielossit, yhteysalukset) kuin maantieliikenteenkin osalta. Saariston tiestö on osittain erittäin huonossa kunnossa, mikä on huoltovarmuudenkin kannalta huolestuttava asia. Saariston tietoliikenneyhteydet ovat haavoittuvat; jopa viranomaisverkko saattaa kaatua jo lyhyehkönkin sähkökatkon aikana. Liikenneyhteydet ja tietoliikenneyhteydet ovat kiinteä osa kokonaisturvallisuutta.

Saaristomatkailu on saaristolle elintärkeä toimiala, mutta ei suinkaan ainoa. Saariston elinvoiman ja yrittäjyyden tukemiseksi on tehtävä yhteistyötä laajalla rintamalla. Kauden pidentäminen ja uusien matkailijasegmenttien löytämiseksi on löydettävä uusia markkinointi- ja myyntikanavia. Yrittäjiä on kannustettava uusiin investointeihin ja kasvuhakuisuuteen. Eri rahoituskanavien yhteistoiminnalla on tässä keskeinen rooli.

Saaristoasumiseen on löydettävä uusia ratkaisuja; vuokra-asuntojen vähyys on keskeinen ongelma. Monipaikkaiset asujat ovat hyvä voimavara saaristolle, mutta eivät yksinään ratkaise saariston asuttuna pysymistä. Uusia asukkaita tarvitaan saaristoon. Peruspalvelut ja niiden säilyttäminen sekä parantaminen ovat avainasemassa.

Saariston ympäristö on ainutlaatuinen ja sen vaaliminen kaikkien tehtävä. Saaristomeren tilaa on pyritty parantamaan jo kauan, mutta työ on edelleen kesken. Jätehuoltoon on löydettävä uusia keinoja;

ulkosaaristossa jo matkailu yksinään kuormittaa kantokykyä esim. käymäläjätteiden käsittelyn osalta. Paikallisiin, esimerkiksi kiertotalousratkaisuihin tulisi panostaa.

Rikas kulttuuri on yksi saariston ominaispiirteistä. Kaksikielisyys, perinteiset elinkeinot ja työmenetelmät sekä paikalliset tavat muodostavat rikkaan kulttuuriperinnön. Lukuisat museot, kulttuuritapahtumat ja nähtävyydet luovat hyvän pohjan saariston tunnettuuden edistämiseksi. Paikalliset kulttuuritoimijat ovat tässä avainasemassa ja mm. vapaaehtoistyön merkitys korostuu.

Asuttu ja aktiivinen saaristo on maamme kokonaisturvallisuudelle keskeinen tekijä. Saaristo on jo perinteisesti ollut maakuntamme ja maamme portti länteen. Saaristotoimikunta haluaa omalla työllään olla edelleen mukana pitämässä yllä saariston aktiivista asemaa turvallisuuden ja läntisten yhteyksien rakentajana.

Varsinais-Suomen strategia 2040+ hyväksyttiin maakuntavaltuustossa joulukuussa 2025.

Kärkitavoitteina 2040 mainitaan Kestävästi elinvoimainen Varsinais-Suomi, Ainutlaatuisen houkutteleva Varsinais-Suomi ja Varsinais-Suomi sinua varten.

Itse maakuntaohjelmassa on tavoitteita mm. kestävästi kasvuhakuisesta yritystoiminnasta ja yrittäjä- ja osaajamyönteisyydestä, toimivista ja kilpailukykyisistä liikenneyhteyksistä, erottuvista elämyspalveluista ja kulttuuritoiminnasta sekä hyvinvoinnista ja hyvästä elämästä – saaristo kulkee näissä kaikissa luontevasti ja läpileikkaavasti mukana.

Maakuntaohjelman arvot – vastuullisuus, saavutettavuus, uteliaisuus, luottamus – ovat niin ikään myös saariston arvoja ja niitä on helppo olla edistämässä myös saaristonäkökulmasta.

Saaristo on omalta osaltaan toteuttamassa myös Älykkään erikoistumisen painopisteitä eli merellisiä ratkaisuja, ruokainnovaatioita ja ruokaturvaa, vaativia terveysratkaisuja, älykkäitä ratkaisuja sekä talouden kestävyys siirtymää tukevia toimia.

Saaristo eri tavoitekokonaisuuksissa

Kestävästi elinvoimainen Varsinais-Suomi:

Kestävästi kasvuhakuinen yritystoiminta

Tavoite: Varsinais-Suomalaiset yritykset investoivat ja kansainvälistyvät rohkeasti

Tavoitteen toteutus saariston näkökulmasta: Saariston matkailuyritykset panostavat kansainväliseen matkailuun ja siihen liittyvään tuotekehitykseen, paketointiin ja markkinointi-/myyntiosaamiseen. Saaristossa ja saaristoon uskalletaan myös investoida uusiin kohteisiin ja tuotteisiin.

Kestävä ruoka- ja resurssitalous

Tavoitteet: Varsinais-Suomessa on käynnistynyt useita uusia vihreän ja puhtaan siirtymän hankkeita, joiden energian saanti on varmistettu. Varsinais-Suomessa kiertotalouteen siirtyminen on vähentänyt luonnonvarojen käyttöä, ja päästöjen määrä on laskenut merkittävästi. Kestävä ruoan tuotanto on Varsinais-Suomessa kannattavaa ja ruoan jalostusaste on noussut.

Tavoitteiden toteutus saariston näkökulmasta: Saaristo osallistuu omalta osaltaan energiaomavaraisuuden turvaamiseen kestäviä energiamuotoja hyödyntämällä. Saariston energiatarpeet tulee huomioida päätöksenteossa ja sen toteutuminen tulee varmistaa tehokkaalla edunvalvonnalla. Saaristossa siirrytään enenevässä määrin kiertotalouteen ja esimerkiksi lietteen käsittelyä tehostetaan tukemalla sen paikallista käyttöä energiamuotona. Saariston ruoan tuotantoa edistetään lisäämällä paikallista jalostamista ja nostamalla saaristotuotteen brändiä vahvemmin esiin. Kalan viljelyssä siirrytään ekologiisiin ratkaisuihin, jotta kalanviljely ei omalta osaltaan olisi lisäämässä Saaristomeren ravinnekuormaa.

Ainutlaatuinen ja houkutteleva Varsinais-Suomi

Toimivat ja kilpailukykyiset liikenneyhteydet

Tavoite: Yhteydet Varsinais-Suomesta länteen ovat Suomen kansainvälisen liikenteen ja huoltovarmuuden ytimessä.

Tavoitteen toteutus saariston näkökulmasta: Saariston liikenneyhteydet, sekä toimivat maantieteyhteydet että toimiva lautta- ja yhteysalusliikenne ovat saariston elinehto jo sinällään. Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa saariston yhteyksien toimivuuteen on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota. Yhteysalus- ja lauttaliikenteen toimivuus on turvattava myös häiriötilanteissa. **Tämä koskee myös tietoliikenneyhteyksiä.** Esim. viranomaisten VIRVE-verkon toiminta on turvattava myös sähkökatkosten aikana kestävästi vähintään 7 vuorokautta. Kaupallisen verkon on toimittava niin ikään pidempään kuin nykyiset 4 tuntia häiriötilanteissa. Saariston sähkönjakelun runkoverkkoa on nykyisten ilmakaapelien sijaan korvattava maakaapeleilla. Saaristossa ja muuallakin maaseudulla on vaihtoehtoiseen viestintäkanavaan (esim. kyläradiot) panostettava häiriötilanteet huomioon ottavasti. Tällä turvataan myös huoltovarmuutta muun turvallisuuden lisäämisen ohella.

Toimivat maantieteyhteydet ml. kevyt liikenne ja sen väylät ovat myös matkailullinen resurssi saaristossa.

Erottuvat elämyspalvelut ja kulttuuritoiminta

Tavoitteet: Varsinais-Suomi on ainutlaatuisen myönteisesti erottuva. Saaristo ja Varsinais-Suomen kulttuurikohteet ovat Suomen vetovoimaisin kestävä matkailun kokonaisuus.

Tavoitteiden toteutus saariston näkökulmasta: Saaristolaista paikallisidentiteettiä - ml. murteet, kaksikielisyys, paikalliset elinkeinot - korostetaan matkailullisena vetovoimatekijänä. Kestävän matkailun muotoja – kylämatkailua, luontomatkailua, pyörämatkailua – kehitetään entisestään

esimerkiksi reitistöjä ja digitaalista opastusta kehittämällä. Tämä vaatii panostusta sekä markkinointiin että infraan.

Varsinais-Suomi sinua varten

Hyvinvointi ja hyvä elämä

Tavoitteet: Varsinais-Suomessa voidaan hyvin. Varsinais-Suomessa varautuminen ja keskinäinen luottamus vahvistavat maakunnan turvallisuutta. Varsinais-Suomessa elinympäristöt tukevat hyvää elämää.

Tavoitteiden toteutus saariston näkökulmasta: Saariston asemaa ja mainetta hyvinvointia tukevana ja edistävänä elinympäristönä korostetaan saariston houkuttelevuuden lisäämiseksi. Saariston strateginen asema turvallisuutta ja varautumista ylläpitävänä alueena tuodaan entistäkin enemmän esille. Asuttu ja aktiivinen saaristo on koko maamme varautumiseen ja turvallisuuteen liittyvän kokonaisuuden yksi osatekijä.

Monimuotoinen luonto ja yhteinen kulttuuriympäristö

Tavoitteet: Saaristomeren tila paranee tehokkaiden toimien ansiosta. Varsinais-Suomessa luonnon itsearvo on tunnustettu ja luonnon monimuotoisuus vahvistuu. Varsinais-Suomessa on Suomen parhaat kulttuuripalvelut ja lumoavimmat kulttuuriympäristöt.

Tavoitteiden toteutus saariston näkökulmasta: Saaristomeren hyvän tilan saavuttaminen on tunnustettu ja tunnustettu edellytys koko saariston elinvoimalle ja sen kehittämiseksi. Saaristossa jatketaan paikallisten toimien toteuttamista luonnon ennallistamiseksi ja toimitaan ravinteiden kierrätyksen esimerkkialueena. Luontoa ja kulttuuriympäristöjä ylläpidetään ja kunnostetaan mm. eri rahoitusinstrumenttien avustusten turvin; Lounais-Suomen saaristo kuuluu Suomen edullisimpaan kasvillisuusvyöhykkeeseen 1A ja luonto siellä on maamme monimuotoisin. Yhteistyö eri toimijoiden ml. kunnat, Metsähallitus ja 3. sektori on työssä luontoarvojen säilyttämiseksi ensiarvoisen tärkeää.